

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Posudek oponenta

Autor práce: Jana Zrůstková

Název práce: Změny v rámci přechodu na inkluzivní vzdělávání z pohledu učitelů na ZŠ

Autor posudku: Markéta Spitzerová

Návrh klasifikace práce: *velmi dobře*

Základní charakteristika práce.

Práce se věnuje inkluzivnímu vzdělávání v České republice z méně reflektované perspektivy učitele, jako jednoho z hlavních aktérů vzdělávacího systému. V práci je popsáno fungování a zavedení inkluzivního vzdělávacího systému v ČR, autorka zároveň představila dva odlišné zahraniční modely. Perspektiva učitele je zjišťována pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Výsledky analýzy jsou v závěru uvedeny do kontextu současných výzkumů k inkluzivnímu vzdělávání v ČR.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Cíl práce je v úvodu definován široce jako: „*Cílem této práce je zmapovat fungování inkluzivního vzdělávání pohledem učitelů, zaměřit se na osobní zkušenosti učitelů a zachytit překážky, které jim komplikují aplikování inkluzivního vzdělávacího systému na základních školách.*“ (str. 11) a v empirické části hlavní výzkumná otázka cíl více nespecifikuje, ale mírně se od něj odchyluje a obrací se do minulosti do období přechodu k inkluzivnímu vzdělávání: „*Jak učitelé na ZŠ vnímají změny v rámci přechodu na inkluzivní vzdělávání žáků?*“ (str. 34). Dílčí specifické výzkumné otázky se opět více věnují současnému stavu a odpovídají původně stanovenému cíli.

V závěru jsou formulovány odpovědi na stanovené otázky.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Metody výzkumu práce jsou vybrány adekvátně k stanovenému cíli. Autorka svůj kvalitativní přístup označuje jako inspirovaný fenomenologií, ale v čem spočívá inspirace ve fenomenologii je formulováno velmi obecně.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Práce tvoří konzistentní celek, ale větší prostor mohl být věnován empirické části a samotné analýze. Teoretická a empirická část na sebe navazují a jsou propojeny v závěru práce.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Práce má přehlednou strukturu.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

V teoretické části autorka podrobně představuje fenomén inkluzivního vzdělávání, jeho implementaci v českém vzdělávacím systému včetně legislativního rámce. Zároveň jsou doplněny i dva odlišné zahraniční příklady. V teoretické části postrádám ukotvení daného tématu ze sociologické perspektivy a shrnutí poznatků ze studií na obdobné téma, jež byly realizovány v zahraničí.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Autorka při řešení práce zvolila kvalitativní výzkum, v jehož rámci vedla polostrukturované rozhovory s šesti informantkami. V práci je mnohokrát zmíněna inspirace fenomenologickým přístupem vedení a analýzy kvalitativního rozhovoru, inspirace v konkrétní aplikaci, však není dostatečně představena, stejně tak postup analýzy.

Do struktury polostrukturovaného rozhovoru i postavení specifických výzkumných otázek se promítá nejasnost daná již v definování cíle výzkumu, zda se autorka bude věnovat současnému situaci nebo období přechodu na inkluzivní vzdělávání. Informantky byly vybrány tak, aby na pozici učitele zažily přechod na inkluzivní vzdělávání, ale na toto období se zaměřuje jen první specifická výzkumná otázka u dalších otázek v rozhovoru je zachycen současný stav a současné zkušenosti.

Jako nestandardní přístup k analýze kvalitativního rozhovoru považuji i přepis a analýzu jen vybraných myšlenek, nikoliv přepisy celého rozhovoru. Zároveň je provedená analýza spíše soupisem výpovědí informantek k stanoveným okruhům, nevyvstaly z ní další kategorie, jež by úvodní otázky přesahovaly.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Interpretace závěrů je na většině míst v souladu se závěry analýzy, i když některá tvrzení považují vzhledem k závěrům analýza za příliš silná.

Například úplnou shodu nespátřuji mezi následujícím tvrzením: *„Dále bylo zjištěno, že asistent pedagoga je ve škole vnímán jako velká pomoc nejen pro kantory ale celou vyučovanou třídu“ (str. 51)* a dříve uvedenými výsledky:

„V případě osobních nesympatií s přiřazeným asistentem může vzniknout nepříjemné napětí v celé třídě a děti to pak, dle slov jedné dotazované, vycítí. Stejně tak když dobře nefunguje vzájemná komunikace může být asistent pro učitele pouze zátěží a komplikuje mu práci nejen s žákem s SVP“ (str. 47)

„vzdělání asistentů pedagoga, které shledávají jako vcelku problematický aspekt při fungování asistentů na školách. V rozhovorech vyzněl názor, že rychlokurzy, které lidé absolvují, aby se stali

asistentem pedagoga bez jakékoliv předchozí praxe, nestačí na obsáhnutí základů psychologie, pedagogiky a nastínění práce s dítětem s SVP“ (str. 47)

„dotazovaná učitelka z druhého stupně, která se potýká pravidelně s asistenty, kteří neumí cizí jazyk, který vyučuje a je zapotřebí pak věnovat dětem více času a pozornosti“. (str. 48)

Dostatečnou oporu nenacházím v závěrech analýzy ani pro následující tvrzení: „Na pozici asistentů jsou vybíráni jedinci s motivací a chutí pracovat s dětmi s SVP, stejně tak zájmem učit se novým věcem a aktivně se podílet na kvalitním vzdělávání žáků v inkluzivní třídě.“ (str. 51)

Celkově diskuse závěrů působí jako doplnění tvrzení závěru jiných studií a zprávy NKÚ o konkrétní příklady z praxe, což může být důsledkem absence širšího teoretického ukotvení problematiky, jež by pomohlo autorce diskusi více rozvinout.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Práce svým rozsahem naplňuje stanovená kritéria, citační norma je dodržena, v některých částech textu by měly být důsledněji odděleny myšlenky autorky od citovaných zdrojů.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Autorka pracovala s vhodnou literaturou k inkluzivnímu vzdělávání. Výtka, kterou k této části mám, reflektuje již výše zmíněný nedostatek - absenci sociologické perspektivy k dané problematice, a tedy absence sociologicky relevantní literatury.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

V pořádku.

Další poznámky

Celkové hodnocení práce

I přes výše zmíněné nedostatky práci hodnotím pozitivně a doporučuji k obhajobě. Autorka napsala koherentní, logicky strukturovaný text a ve svém výzkumu přinesla zjištění inkluzivnímu vzdělávání z perspektivy pedagogů k otázkám, jež si v úvodu stanovila. V závěru své poznatky zasadila do kontextu již dříve realizovaných výzkumů v České republice k inkluzivnímu vzdělávání.

Práci celkově hodnotím jako **velmi dobrou**.

Otázky a náměty k obhajobě

Jak by bylo možné na stanovený problém nahlížet z pohledu sociologické teorie?

V čem se autorka v metodologii a při analýze rozhovorů nechala inspirovat ve fenomenologické přístupu, kromě důrazu na perspektivu a zkušenosti učitele?

Datum: 6.6. 2022

Podpis: